

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van een
bureau-onderzoek en boringen op een
perceel aan de weg Oud Alteveer te
Nieuwe Pekela, gemeente Pekela (Gr.)**

M.C. Blom
Met een bijdrage van S.A. Mulder.

ARC-Rapporten 2005-71

Groningen
24 augustus 2005
ISSN 1574-6887

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Aanleiding voor het archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) is de geplande nieuwbouw van drie huizen op een perceel aan Oud Alteveer in Nieuwe Pekela. In overeenstemming met het Verdrag van Malta is een IVO voorafgaand aan de bouwactiviteiten noodzakelijk. In opdracht van Kruijer assurantiën, hypotheek en onroerend goed te Oude Pekela heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) dit onderzoek uitgevoerd. Het IVO bestaat uit een bureauonderzoek, uitgevoerd door mw. drs. S.A. Mulder. Het veldwerk werd uitgevoerd door Mw. drs. M.C. Blom en B. Schomaker op 6 juli 2005.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

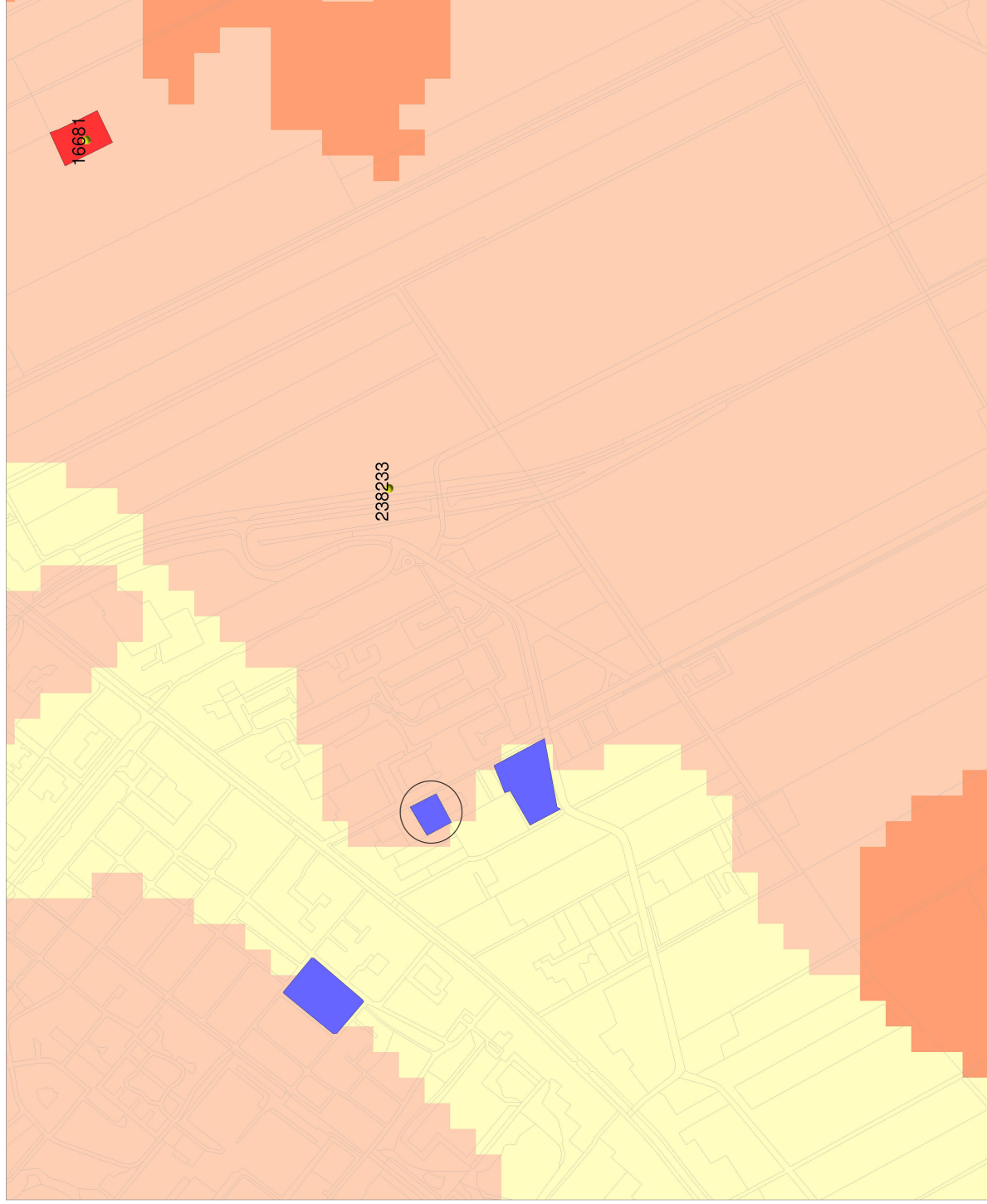
De onderzoekslocatie bevindt zich aan de zuidzijde van het dorp Nieuwe Pekela. Het betreft een braakliggend terrein aan de straat Oud Alteveer (afb. 2). Het onderzoeksgebied is kadastraal geregistreerd als Sectie 1-968 en heeft een totale oppervlakte van ongeveer 3600 m². Het terrein is grotendeels in gebruik als grasland. Vermoedelijk door intensieve begrazing groeit op enkele plekken geen gras.

Nieuwe Pekela

Oud Alteveer

06-07-2005

Legenda

- WAARNEMINGEN
- MONUMENTEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- TOP10 ((c)TDN)
- IKAW
  - zeer lage trefkans
  - lage trefkans
  - middelhoge trefkans
  - hoge trefkans
  - lage trefkans (water)
  - middelhoge trefkans (water)
  - hoge trefkans (water)
  - water
  - niet gekarteerd

Afbeelding 2 Ligging van het onderzoeksgebied (omcirkeld) met IKAW, archeologische monumenten en vondstmeldingen. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek / Archis II, 6 juli 2005

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2005/160
Provincie	Groningen
Gemeente	Pekela's
Plaats	Nieuwe Pekela
Toponiem	Oud Alteveer
Kaartblad	13A
Coördinaten	260.900/566.500
Type bodem	Moerige grond op zandgronden
Geomorfologie	Veenontginningsvlakte

1.4 Doel van het onderzoek

Het doel van het bureau-onderzoek is om aan de hand van de inventarisatie van beschikbare historische, geologische en archeologische informatie te komen tot een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Het doel van het inventariserend booronderzoek en de bijbehorende oppervlaktekartering is om te kijken of de bodemopbouw in het plangebied intact is en om de eventuele aanwezigheid van prehistorische bewoningsresten en de omvang, ligging en aard ervan vast te stellen.

1.5 Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 2.0) van het ministerie van OC&W en is uitgevoerd in de volgende fasen: bureauonderzoek, booronderzoek en veldkartering, rapportage.

Bureau-onderzoek

Voorafgaand aan het veldwerk is een voorbereidende bureaustudie verricht. Doel hiervan is om middels het verwerven van informatie betreffende het plangebied tot een beter inzicht in de te verwachten archeologische waarde ervan te komen. Het bureauonderzoek bestaat, overeenstemmend de eisen van de KNA, uit de volgende onderdelen: beschrijving van de huidige situatie van het onderzoeksgebied (LS02), beschrijving van de historische situatie (LS03), beschrijving van bekende archeologische waarden (LS04) en het opstellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel (LS05). Om hiertoe te komen is gebruik gemaakt van een verscheidenheid aan bronnen, waaronder diverse kaarten, literatuur en internet.

Veldwerk

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken zijn op het onderzoeksterrein in totaal zeven boringen gezet ten behoeve van de archeologie (afb. 3). De eerste zes boringen zijn verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele, indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De afstand tussen de raaien bedroeg 15 m en de onderlinge boorafstand 25 m. In de raaien verspringen de boringen ten opzichte van elkaar, zodat een goede dekking van het terrein werd verkregen. Een extra boring werd gezet tussen boring 4 en 5. Dit werd gedaan om een beter beeld te krijgen van de omvang van de aangetroffen intacte bodem. De boringen zijn gezet tot op een gemiddelde diepte van 1 m beneden het maaiveld. Voor het boren is gebruik

gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het gehele terrein en het inspecteren van allerlei ontsluitingen waaronder molshopen, slootkanten en omgeploegde terreindelen. De vondstzichtbaarheid op het onderzoeksterrein was slecht op de delen waar gras groeit. Op de intensief begraasde delen was de vondstzichtbaarheid goed.

2 Resultaten

2.1 Bureau-onderzoek en geo-archeologische context

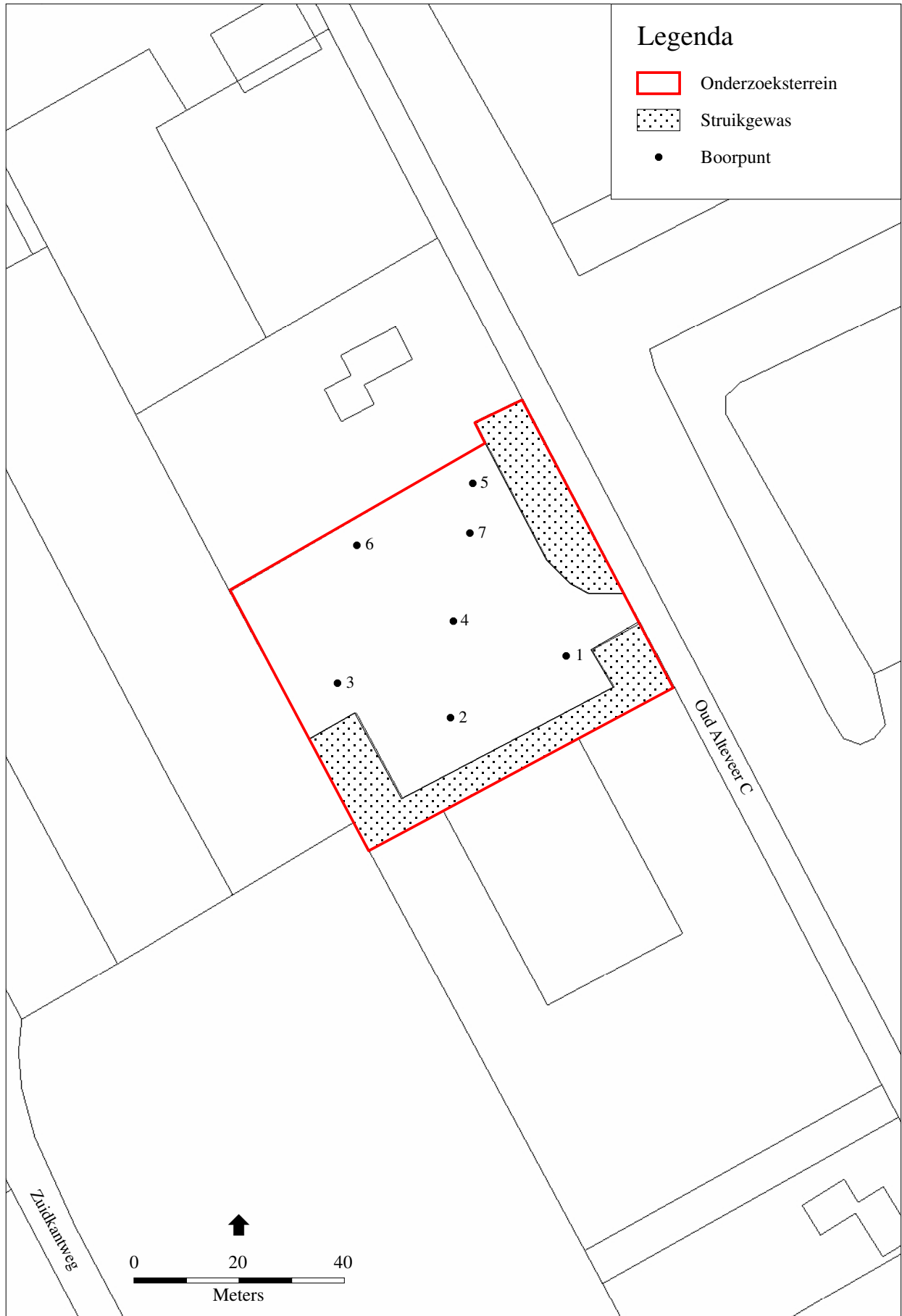
Het plangebied staat voor het te onderzoeken perceel gelijk aan het onderzoeksgebied en werd in zijn totaliteit onderzocht. Het betreft een min of meer vierkant perceel met een oppervlakte van ongeveer 3600 m² (ca. 63 m bij ca. 56 m). Een weergave van het plangebied is te zien in paragraaf 1.

2.1.1 Huidige situatie van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is momenteel in gebruik als weiland en wordt begraasd door enkele paarden. Het perceel wordt aan de oost- en zuidzijde begrensd door een boomwal (afb. 3). Deze is eveneens zichtbaar op een luchtfoto die is genomen op 1 juni 2003 (www.aerogrid.nl). De grondwaterstand bevindt zich in grondwatertrap VI, hetgeen impliceert dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) tussen 40 en 80 cm beneden het maaiveld zit en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) op meer dan 120 cm beneden het maaiveld (www.bodemdata.nl).

2.1.2 Historische situatie van het onderzoeksgebied

Het dorp Nieuwe Pekela is gelegen in een historisch landschap: het hoogveen ontginningsgebied. Hoogvenen boden voordat zij ontgonnen werden slechts beperkte mogelijkheden voor menselijke bewoning. Alleen op de hoger gelegen geïsoleerde zandruggen die boven het veen uitstaken en aan de randen van de venen was bewoning mogelijk. Dat wil echter niet zeggen dat in het veen geen resten van menselijke activiteiten kunnen worden verwacht. In het veen kunnen veenwegen en depotvondsten aangetroffen worden (Groenendijk 1997). De veenkoloniën van Zuidoost-Groningen behoren tot de jongste van Nederland en ontstonden vanaf de 17e tot de 19e eeuw. De grootschalige turfwinning ('vervening') kon plaatsvinden door middel van de aanleg van een kanalenstelsel, waaraan de langerekte veenkoloniale dorpen kwamen te liggen. Na de vervening kon het gebied gebruikt worden voor de landbouw. Vanaf de introductie van kunstmest aan het eind van de 19e eeuw werden de kenmerkende lange strookvormige, door dwarssloten in blokvor-

Afbeelding 3 Overzicht van de locatie van de boringen. Kaart: B. Schomaker.

mige percelen opgedeelde kavels overwegend gebruikt voor akkerbouw (informatie ontleend aan www.kich.nl).

Bij het raadplegen van de Grote Historische atlas van Nederland (Geudeke et al. 1990), blijkt dat het onderzoeksgebied reeds in 1852/1853 ontgonnen was. Het kaartbeeld geeft inderdaad het boven beschreven hoogveen ontginningslandschap weer. Ook op de gemeente-atlas van Nederland van J. Kuyper (1865-1870) is de langgerekte verkaveling, georiënteerd op het Pekelder Diep, van de gemeente Nieuwe Pekela weergegeven (www.atlas1868.nl). Dat het verkavelingspatroon in de afgelopen eeuw weinig structurele veranderingen heeft ondergaan, blijkt uit een recente topografische kaart (Grote Provincie Atlas Groningen, 1995), waarop zichtbaar is dat het onderzoeksgebied onderdeel vormt van een lang, strookvormig en in blokken opgedeelde kavel. De recente ruilverkaveling, waarbij kavels zijn samengevoegd en dwarssloten zijn gedempt, heeft een ingrijpender invloed op het landschap.

2.1.3 Beschrijving van de bekende archeologische waarden

Het verkrijgen van enige kennis met betrekking tot de bekende archeologische waarden van een onderzoeksgebied voorafgaand aan het veldonderzoek kan van invloed zijn op de te volgen onderzoeksstrategie en eventuele vervolgvactiteiten (KNA, versie 2.0).

Het onderzoeksgebied ligt volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) nog net in het gebied met een middelhoge trefkans op archeologische resten (afb. 2). In de omgeving van Nieuwe Pekela liggen enkele archeologische monumenten. Het gaat in alle gevallen om vindplaatsen van mesolithisch vuursteen en betreft de monumenten met de nummers 7201, 7279 en 7280 ten noordwesten, 7318 ten oosten en 7316 ten zuiden van het dorp Nieuwe Pekela. Ook wat betreft de archeologische waarnemingen kan gesteld worden dat ze vrijwel uitsluitend worden gevormd door sporen en/of vondsten uit het Mesolithicum.¹ Deze kunnen bovendien verbonden worden aan bovengenoemde monumenten. Dat de nadruk op archeologische resten uit het Mesolithicum ligt, kan verklaard worden door het feit dat het hoogveengebied in de omgeving van Nieuwe Pekela lange tijd vrijwel onbewoonbaar is geweest en voor Nederland relatief laat ontgonnen is.

2.1.4 Verwachtingsmodel

De bodemkaart geeft voor het onderzoeksgebied een veldpodzolgrond van leemarm zand aan, dat in het noorden overgaat in een veenkoloniaal dek met een moerige tussenlaag op zand. Uit het bureau-onderzoek komt naar voren dat er rond Nieuwe Pekela vooral mesolithische vindplaatsen bekend zijn en dat het onderzoeksgebied mogelijk op de overgang van een zandrug naar een veendek ligt. Daarnaast blijkt dat de bebouwing zich in het verleden tot het Pekelder Hoofddiep beperkte, waardoor de bodemopbouw in de zandondergrond mogelijk nog intact is. Indien de top van de zandondergrond nog intact is, zouden hierin archeologische resten aanwezig kunnen zijn. Het is daarom noodzakelijk om door middel van het booronderzoek duidelijkheid te verkrijgen over de aard van de bodemopbouw en de

---

¹8800–4900 v. Chr.

mate van intactheid, zodat een goede inschatting gemaakt kan worden van eventueel aanwezige archeologisch waardevolle lagen.

2.2 Bodemopbouw

De bodem bestaat van onder naar boven uit dekzand van de Formatie van Boxtel met daarin lokaal een B-horizont (bijlage 1). Het dekzand gaat al dan niet via een lemige laag over in een moerige laag die weer is afgedekt met het zand van de bouwvoor. In de noordoostelijke hoek van het onderzoeksterrein, in boring 4, 5 en 7, ontbreekt de moerige tussenlaag. In boring 4 gaat het lemige laagje over in een laag veraard veen. In boring 5 ontbreekt de lemige laag en wordt het dekzand afgedekt door een laag veraard veen. In deze boring is een E- en een B-horizont aanwezig. In boring 7 ontbreken de moerige- en de lemige laag. Het dekzand wordt afgedekt door de bouwvoor. In deze boring is een ontwikkelde podzol aanwezig die bestaat uit een E-, een B-, en een C-horizont. Een podzol ontstaat door transport van mineralen als aluminium, ijzer en humus met het grondwater door de bodem. Daar waar mineralen en humus uitspoelen ontstaat een E-horizont en daar waar neerslag plaatsvindt ontstaat een B-horizont (Bakker & Locher 1990).

In de boringen 1, 2, 3 en 6 gaat het dekzand via een lemige laag over in een moerige laag waarop zich de bouwvoor bevindt. In de top van het dekzand bevindt zich geen podzol. De zandondergrond helt in zuidwestelijke richting en was daar blijkbaar zo nat dat zich geen podzol kon ontwikkelen.

2.3 Vondsten

Tijdens het archeologische onderzoek is de grond van de E- en B-horizonten gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. In de boringen en het zeefresidu zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. De oppervlaktekartering leverde eveneens geen vondsten op.

3 Conclusies

Uit de boringen blijkt dat de bodemopbouw van het onderzoeksgebied bestaat uit een veenkoloniaal dek met een moerige tussenlaag op dekzand. In het dekzand bevindt zich in het noordoosten van het onderzoeksterrein een B-horizont met plaatselijk nog een E-horizont. Naar het zuidwesten toe daalt de zandondergrond tot ca. 50 cm onder het maaiveld en bevindt zich tussen het zand en het ontginningsdek een moerige laag met een basis van leem, oftewel löss. In het dekzand op dit deel van het terrein heeft zich geen podzol ontwikkeld.

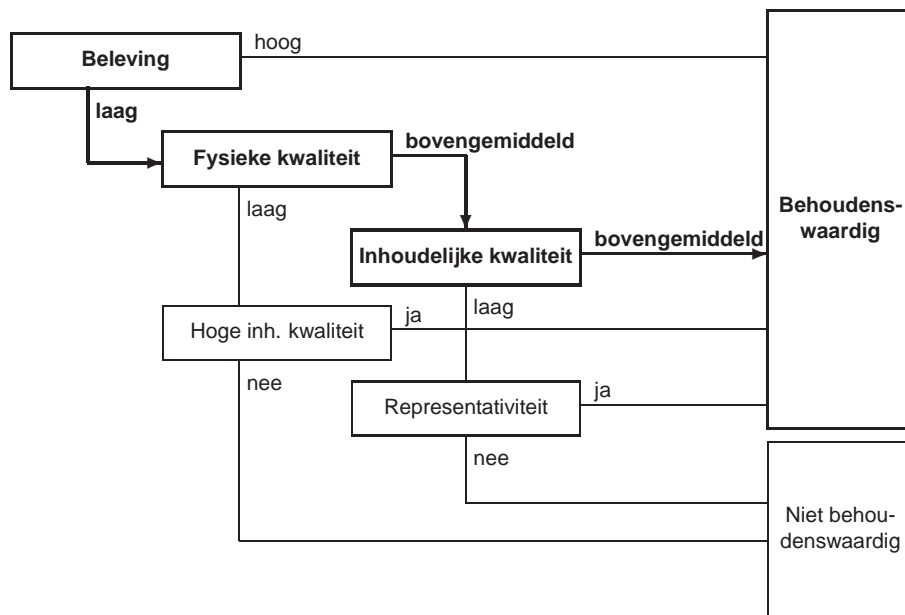
In het onderzoeksgebied is de top van het dekzand intact in de noordoostelijke hoek, ter hoogte van de boringen 5, 6 en 7. In het dekzand zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. De kans om deze aan te treffen is echter erg klein, aangezien in de boorkern maar een zeer klein deel van het totale bodemarchief wordt bemonsterd. Door Tol et al (2004, p. 31) wordt dit omschreven als de 'trefkans'. Dit is het verband tussen de omvang van het te vinden fenomeen en de afstand tussen de monsterpunten. Uit de door hen uitgevoerde studie blijkt dat alleen vuur-

steenvindplaatsen met een matig-hoge tot hoge vondstdichtheid met behulp van een booronderzoek zijn op te sporen (Tol et al. 2004).

4 Waardering volgens KNA 2.0

Hieronder vindt u de waardering van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden vindt u in bijlage 2. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, staat de website van het College voor de Archeologische Kwaliteit tot uw beschikking (www.cvak.org). U vindt de documentatie voor deze waardering onder 'KNA: inventariserend veldonderzoek'.

<hr/>		
<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	nvt
herinneringswaarde	–	nvt
<i>Fysieke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
gaafheid	3	op het noordoostelijke deel van het onderzoeksterrein is een grotendeels intacte bodem in het dekzand aanwezig
conservering	3	kans op goede conservering van archeologische resten
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
zeldzaamheid	–	kans op onverstoorde vindplaats
informatiewaarde	–	kans op onverstoorde vindplaats
ensemblewaarde	–	kans op onverstoorde vindplaats
representativiteit	–	kans op onverstoorde vindplaats
<hr/>		

Dit schema staat geen nuancering toe. Daarom is, daar waar een grote kans is op kwalitatief goede archeologische resten, uitgegaan van een hoge score.

5 Aanbeveling

Slechts op een klein deel van het onderzoeksterrein is een intacte bodemopbouw aanwezig. De bodemopbouw is intact in de noordoostelijke hoek van het terrein, ter hoogte van de boringen 5, 6 en 7. De kans om op dit deel een vindplaats aan te treffen is gering. Mocht tijdens de bouwwerkzaamheden dit deel van het terrein worden ontgraven, dan verdient het de aanbeveling om een archeologische begeleiding tijdens deze werkzaamheden uit te laten voeren. Het bevoegd gezag, in de persoon van de Provinciaal Archeoloog, beslist over het te volgen traject.²

Literatuur

- Bakker, H. & W.P. Locher, 1990. *Bodemkunde van Nederland, deel 1: Algemene bodemkunde*. Den Bosch.
- Geudeke, P.W., K. Zandvliet & L. Balk, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000, 2 Noord-Nederland 1851–1855*. Groningen.
- Groenendijk, H.A., E. Mook-Kamps and J.N.H. Elerie, 1997. *Op zoek naar de horizon: het landschap van Oost-Groningen en zijn bewoners tussen 8000 voor Chr. en 1000 na Chr.* Groningen (Regio- en landschapsstudies 4).
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen, 2004. *Prospectiefboren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie*. Amsterdam (RAAP-rapport 1000).

²Dr. H.A. Groenendijk, tel: 050-3164911 (alg.).

Bijlage 1 Boorstaten

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

Kz1	klei, zwak zandig	Vz1	veen, zwak zandig	h2	matig humeus
Vk1	veen, zwak kleiig	Zs1	zand, zwak siltig		

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1	h2	scherp	donkergrijs	bouwvoor
45	Vk1		scherp	donkerbruin	veel plantenresten, houtresten, moerige laag
50	Kz1		geleidelijk	lichtgrijsbruin	matig plantenresten
100	Zs1			lichtgeelbruin	C-horizont

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1	h2	scherp	donkergrijs	bouwvoor, puinspikkels
45	Vk1		scherp	donkerbruin	veel plantenresten, moerige laag
50	Kz1		geleidelijk	lichtgrijsbruin	matig plantenresten
90	Zs1			lichtgeelbruin	C-horizont

boring 3

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1	h2	scherp	donkergrijs	bouwvoor
40	Vk1		scherp	donkerbruinzwart	veel plantenresten, moerige laag
41	Zs1		geleidelijk	lichtgeelbruin	C-horizont
45	Kz1		geleidelijk	lichtgrijsbruin	matig plantenresten
80	Zs1			lichtgeelbruin	C-horizont

boring 4

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1	h2	geleidelijk	donkergrijs	bouwvoor, puinspikkels
40	Vz1		geleidelijk	donkerbruinzwart	matig plantenresten, veraard veen
48	Kz1		geleidelijk	lichtgrijsbruin	weinig plantenresten
100	Zs1			lichtgeelbruin	C-horizont

boring 5

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1	h2	scherp	donkergrijs	bouwvoor, puinspikkels
30	Vz1		scherp	donkerbruinzwart	veel plantenresten, puinspikkels
38	Zs1		geleidelijk	lichtgrijs	E-horizont?
50	Zs1		geleidelijk	lichtbruin	B-horizont?
90	Zs1			lichtgeelbruin	C-horizont

boring 6

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1	h2	geleidelijk	donkergrijs	bouwvoor, puinspikkels
35	Vz1		scherp	donkerbruinzwart	veel plantenresten, veraard veen
36	Zs1		scherp	lichtgeelbruin	
43	Kz1		geleidelijk	grijsbruin	matig plantenresten
65	Zs1		geleidelijk	lichtgeelbruin	B/C-horizont
105	Zs1			lichtgeelgrijs	C-horizont

---

boring 7

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1	h2	geleidelijk	donkergrijs	bouwvoor
25	Zs1		geleidelijk	lichtgrijs	E-horizont
45	Zs1		geleidelijk	bruin	B-horizont
110	Zs1			lichtgeelbruin	C-horizont, naar beneden toe steeds lichter van kleur

---

Bijlage 2 Waarderingscriteria conform KNA 2.0

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaaftheid	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaaftheid sporen; ruimtelijke gaaftheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachronen context (voorkomen van monumenten uit openvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context (fysisch- en historischegeografische gaaftheid van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart